

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
červen 2026
125 Kč

6

MAŇÁK NECHCI ŽÍT V PODMIŇOVACÍM ZPŮSOBU

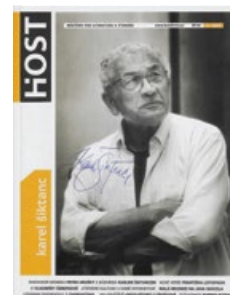
TÉMA
Grónsko

KRITIKA
Alena Machoninová
Co myslíš, co vidíš

REPORTÁŽ
Tichý — Suránová
Československá
dětská hřiště

ROZHOVOR
Gian Marco Griffi
Poezie je pro mě
prizmatem,
jímž nazírám svět

HOST UŽ VÍCE NEŽ STO LET

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost

Číslo 6 | 2026, ročník XLII

Vyšlo v Brně 9. června 2026

Beethovenova 4, Brno, 602 00

tel.: 725 606 144

objednavky@casopishost.cz

www.casopishost.cz

Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host

(IČ 48 51 48 53),

s laskavou finanční podporou

Ministerstva kultury ČR

a statutárního města Brna

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine

(www.eurozine.com) eurozine

Registrováno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938

Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor

Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora

Josefína Formanová | redaktorka

Václav Maxmilián | redaktor

Ondřej Nezbeda | redaktor

Frederika Halfarová | produkce

Alena Němcová | jazyková redaktorka

Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny

Matěj Málek | grafická úprava a sazba

David Konečný | fotograf

Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,

Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,

Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,

Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

Písma | Kunda (Superior Type)

a Atyp (Suitcase Type Foundry)

Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)

a Holmenn (70 g/m²)

Foto na obálce | David Konečný

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč

Předplatné na www.h7o.cz/predplatne

nebo telefonicky na čísle 775 995 695:

tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,

tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha

a První novinová společnost, a. s., Praha

Zasílání předplatného zajišťuje firma

SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

JEDNY PÉŘOVÉ PLAVKY, PROSÍM

Jan Němec

Milé čtenářky, milí čtenáři, pokud špatně snášíte prudké výkyvy teplot, zvažte, zda toto číslo *Hosta* vůbec číst. Musím vás totiž upozornit, že v něm existují opravdu extrémní teplotní rozdíly. Na předních stranách časopisu jsme naměřili až 95 °C, to když nás spisovatel Vratislav Maňák vzal do sauny, dokonce do gay sauny. Poté však teplota rychle padá, dokonce bych řekl, že na stranách věnovaných situaci na Ministerstvu kultury se dotýká bodu mrazu. A tím to nekončí: už ve třetině časopisu jsme najednou na minus 45 °C! Konkrétně uprostřed grónského ledovce, který má být v rámci vzájemné hospodářské pomoci přemístěn do Brna na Měsíc autorského čtení. Uvědomujeme si, že na takový výlet je dost těžké se zabalit; my sami jsme během přípravy čísla testovali péřové plavky a tílka z tulení kůže, foto na vyžádání. Dobrá zpráva je, že zhruba od poloviny časopisu by se teploty měly stabilizovat. Možná vás rozpálí nějaká ta kritika, možná vás zchladí něčí názor, ale to už dávno budete otužilí. Hezké léto!

OSOBNOST

- 9 Nechci žít v podmiňovacím způsobu. S Vratislavem Maňákem o tom, proč nechce být gayem z povolání, o literárních reportážích a vyrůstání ve Stříbře

KONTEXTY

- 22 Jan Němec: Ministerstvo kulturní války. Co ukázal první půlrok s Otou Klempířem?

TÉMA GRÓNSKO

- 30 Pavel Drábek: Propůjčený život. O identitách v grónské literatuře
- 34 Na návraty do minula teď není doba. S šéfem grónského zastupitelství v Dánsku Jensem Heinrichem o nezávislosti, Trumpovi a budoucnosti
- 38 Ze současné grónské poezie
- 44 Naše adopce byla nelegální. S Kálanguak Absalonsen o dánských adopcích a hledání vlastního příběhu
- 48 Petr Vizina: Poklady pod sněhem. O prvních čili nejsilnějších dojmech z Grónska

REPORTÁŽ

- 52 Dorota Suránová — Lubomír Tichý: Rozdovádět, zocelit, vzpomínat. Československá dětská hřiště tehdy a dnes

BELETRIE

- 61 **ateliér** Pavel Piňos
- 63 **básník čísla** Zbyněk Fišer: Ať stihneme východ Slunce nad Vodopádem
- 71 **povídka** Ondřej Nezbeda: Blafák. Původní česká povídka
- 74 **nová jména** Jana Ndiaye Beránková: Dva portréty

ROZHOVOR

- 83 Poezie je pro mě prizmatem, jímž nazírám svět. S italským spisovatelem Gianem Marcem Griffim o nacionalismu, malých a velkých nakladatelích a jeho bestselleru Železnice Mexika

HISTORIE

- 90 Robert Janda: Nejsem než sen toho Někoho, jenž neexistuje. Cestou vzhledu Fernanda Pessoa

KRITIKY

- 98 Alena Machoninová: Co myslíš, co vidíš (Ondřej Nezbeda)
- 100 Andreas Reckwitz: Společnost singularit. O strukturální proměně modernity (Jan Géryk)
- 102 Rebecca Makkai: Ohromní optimisti (Jana Šrámková)
- 104 Stanislav Beran: Tam, kde štěkají kočky (Kryštof Špidla)

RECENZE

- 106 Kamil Bouška: Viktor (Kryštof Mec)
- 107 Barbora Müllerová — Nora Trísková: Atlas křoví (Roman Polách)
- 108 Pascal Quignard: Tajný život (Míla Janišová)
- 109 Irene Solà: Dal jsem ti oči, a tys je upřela do temnot (Kryštof Eder)
- 110 Isolde Charimová: Trýzně narcismu. O dobrovolném podřízení (Josefína Formanová)
- 111 McKenzie Wark: Kapitál je mrtvý. Je tohle horší? (Josef Chuchma)
- 112 Janne Teller: Znamení, které nepřišlo. Joanno, jsi na mě hrdá? (Daniela Mrázová)
- 113 Elena Pecenová: Jediný únor je opravdový Měsíc (Libor Staněk II.)

SLOUPKY

- 5 **názor** Zdeněk Staszek: Žádná zábava
- 20 **checkpoint** Adéla Knapová: Válka jako šance
- 21 **minuscule** Marek Šindelka: Konzum
- 27 **vzor** Michal Kašpárek: Na highwayi číslo jedna
- 51 **manuál** Matěj Mětelec: Manuál k Ursule Le Guin
- 51 **druhá vášeň** Viktorie Hanišová: Zasít smrt
- 80 **rabbit hole** Lubomír Tichý: Přimhouřit uši
- 80 **mikrostop** Ondřej Nezbeda: Ostatky marnosti
- 81 **žena a život** Anna Durnová: Rychlejší než fotobuňka
- 88 **paratext** Matěj Málek: Vize možných světů
- 115 **atašé** Dora Kaprálová: O laskavosti navzdory
- 120 **memo** Jakub Jetmar: Konec googlování

- 4 **hostpot** Statusy
- 6 **drobenka**
- 7 **zprávy**
- 96 **madlenka** Martina Kanaloše
- 114 **rozečteno** Tipy redakce

**S Vratislavem Maňákem o tom, proč nechce být gayem
z povolání, o literárních reportážích a vyrůstání ve Stříbře**

NECHCI ŽÍT V PODMIŇOVACÍM ZPŮSOBU

Text Ondřej Nezbeda
Foto David Konečný

V knize sociologických reportáží *S Wittgensteinem v gay sauně* prochází vídeňskými lázněmi, berlínskými kluby i pražskými cruising spoty a zkoumá, co tvoří podstatu a jedinečnost gay existence ve střeoevropském prostoru. Spisovatel a esejista Vratislav Maňák vysvětluje, proč odmítá roli „gaye z povolání“, co ho do gay spaces vlastně přivedlo a proč neúplnost nepovažuje za handicap, ale za svébytnou polohu vlastní identity.

rukopisplus.cz

VŠKK
Vysoká škola kreativní komunikace
Na Pankráci 54, 140 00 Praha 4
rukopisplus.cz vskk.cz
literarni-akademie.cz praguecom.com

VŠKK VYSOKÁ ŠKOLA
KREATIVNÍ
KOMUNIKACE

Rukopis+

V tvorbě mě dlouhodobě provází otázka, jaký vztah má osobní k veřejnému? Tuším přitom, že způsob, jakým spolu tyto sféry souvisejí, nespočívá v tom, že se v tvorbě tematizuje vlastní zkušenost.

Mou autorskou technikou je práce s textovými a vizuálními fragmenty. Svou povahou je má tvorba hledáním, navazováním a prolínáním vztahů mezi fragmenty. Vytvářím uměleckou dokumentaci života jako celek složený z vybraných částí a mezer mezi nimi.

Zdá se mi, že jazyk textů funguje ve chvíli, kdy se prolíná a stírá, co je citát, co je parafráze a co je přímo moje výpověď. Jde tedy o několik promluv, které se spojují do jedné a které se navzájem modifikují. Neužívám metafory jako způsob básnického pojmenování na úrovni jednotlivých významů, obrazy vytvářím jinak.

Nové číslo v prodeji

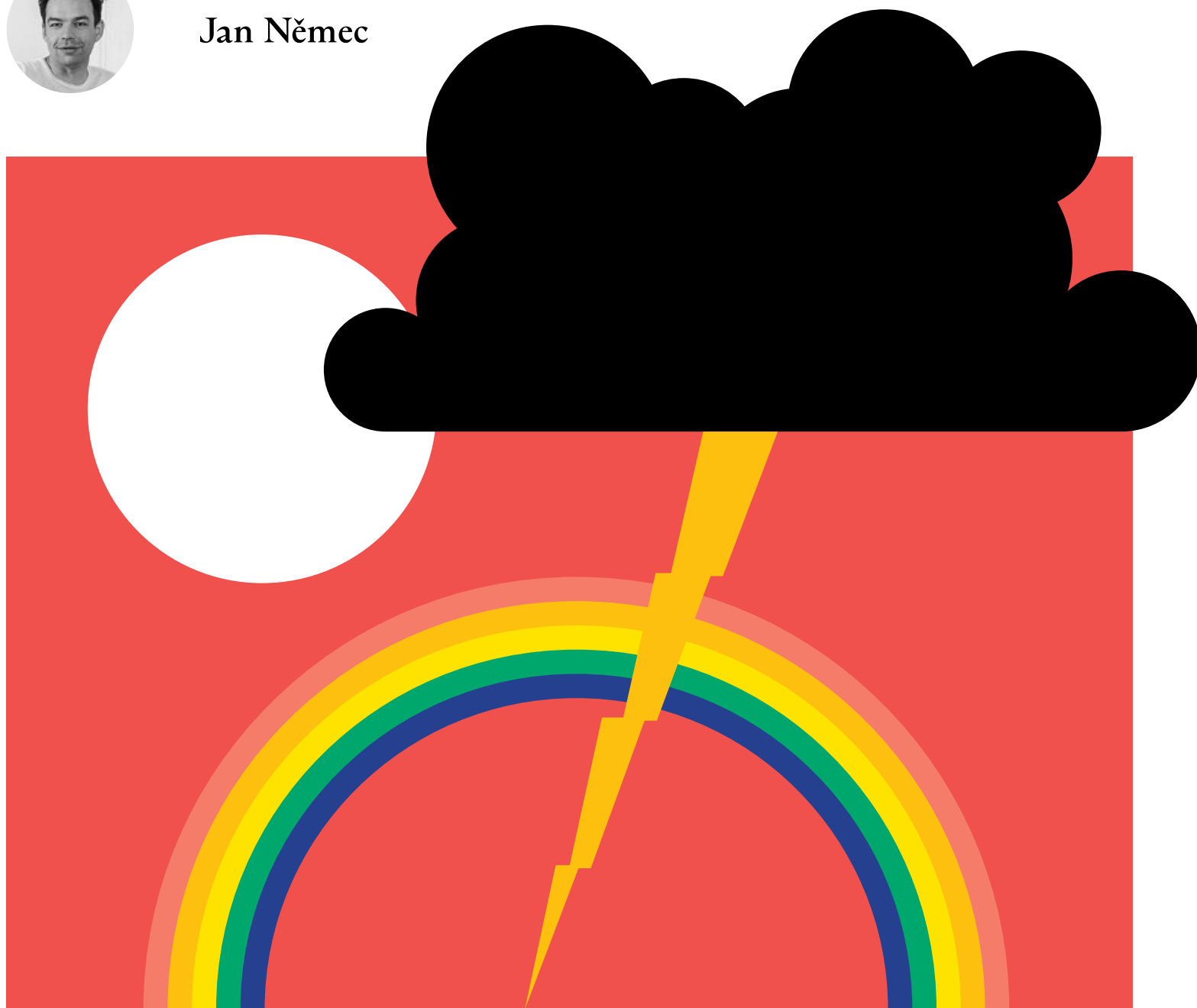

Co ukázal první půlrok s Otou Klempířem?

MINISTERSTVO KULTURNÍ VÁLKY

Jan Němec

Kulturní války jsou někdy jen žurnalismus. Ale také se mohou nečekaně rychle propsat do praxe a administrativních procesů. Zatímco ve druhé polovině roku se podle všeho na Ministerstvu kultury a před ním svede bitva o veřejnoprávní média, v té první se jako předkrm servírovaly dotace na živou kulturu. Jak se stalo, že se odborné komise postavily proti ministerstvu, které je skládá? A proč by nás to mělo zajímat?

Ministerstvo kultury za poslední čtvrtstoletí zažilo nejrůznější rošády. A k výrazné změně stylu někdy ani nebylo potřeba, aby se měnila stranická příslušnost ministrů. Například na přelomu století mělo Česko jednoho z nejpůlnějších a také nejdéle sloužících ministrů kultury v porevoluční historii. Pavel Dostál z ČSSD mezi lety 1998—2005 přežil hned čtyři premiéry, Zemana, Špidlu, Grosse a Paroubka. Jako jediný z porevolučních ministrů kultury umřel v úřadě a jeho místo následně zaujal herec Vítězslav Jandák. Přestože šlo o stranického kolegu a kulturní politika se s Jandákovým nástupem nijak výrazně neměnila, rozdíl ve stylu Dostála coby elegantního „ministra s šálou“ a bodrého herce Jandáka nemohl být větší.

Jako by tím začalo období, kdy si nemůžeme být jistí kompetencemi ministra. Buď se střídali příliš rychle, než aby zanechali zřetelnou stopu, nebo se od počátku zdálo, že se k výkonu funkce nehodí. Pod lampou stomatologa Jiřího Bessera nebo s ukazovátkem pedagožky Aleny Hanákové (oba TOP 09) zažívalo ministerstvo a především kultura sama těžké časy, stejně jako když do funkce o několik let později nastoupil Antonín Staněk (ČSSD). V zásadě však platilo, že kromě občasných personálních výbojů v podobě nečekaného odvolávání toho nebo onoho ředitele té či oné příspěvkové organizace se na Ministerstvu kultury žádná revoluce nedělala a neděla — ve shodě s tím, že téměř vždy šlo o „zbytkové ministerstvo“,

kteří se během vyjednávání o vládní koalici přidělovalo až jako poslední.

Změnilo se něco po posledních volbách, po nichž se ministrem kultury stal motoristický Oto Klempíř? Z analýz vyplývá, že zhruba čtvrtina voličů strany Motoristé sobě jsou bývalí, obvykle se říká „zklamání“, voliči ODS. Politologové mají za to, že hlavně pro některé muže ve věkové kategorii dvacet až čtyřicet let byla ODS v rámci vlády koalice SPOLU měkká: podléhala „bruselskému diktátu“, neprotestovala proti zákazu spalovacích motorů, bratříčkovala se s levicovými Piráty a podobně. Mohlo by se snad zdát, že jako existuje překryv mezi voliči ODS a voliči Motoristů, bude existovat i určitá shoda na kulturní politice těchto dvou pravicových stran. Ale pravda je spíše taková, že Martin Baxa pro někdejší voliče ODS reprezentoval právě to měkké křídlo, od něhož se chtěli odklonit.

První půlrok mandátu Oty Klempíře to potvrzuje. Změna ve stylu vedení i směřování ministerstva nebyla po roce 2000 nikdy tak velká jako to, s čím oproti Martinu Baxovi (ODS) přišel Klempíř. A nezvyklé je také to, jak otevřeně se vůči svému předchůdci vymezuje („Dost mě řešil, tak jsem ho vyřešil,“ prohlásil nový ministr, když Martina Baxu počátkem dubna odvolal z funkce předsedy správní rady festivalu Pražské jaro). Jinak řečeno, nejenže jsme ještě neměli rapujícího ministra, neměli jsme ani ministra, který by chtěl tolik věcí jinak a který by nedbal toho, že kultura je tradičně věcí konsenzu.

KOMISE SE BOUŘÍ

Zůstaňme jen v literatuře: ve vícezdrojovém financování literárních časopisů, jako je tento a několik dalších (*A2, Tvar, Souvislosti, Revolver Revue, Revue Prostor...*), a ve financování celé řady literárních akcí a festivalů (Svět knihy, Měsíc autorského čtení, Tabook, Knihex, Inverze, Knižní lázně...) hraje Ministerstvo kultury už několik desetiletí důležitou roli. A stejně tak u vydávání knih, překladů české literatury do zahraničí nebo v případě akvizic umělecké literatury do široké sítě českých knihoven. Jednoduše řečeno, nejde o finančně soběstačné projekty a ministerská dotace je pro mnoho zmíněných subjektů klíčová. Vždy na podzim se podávají žádosti, následuje obvykle dvoukolové zasedání porot a někdy v březnu se žadatelé dozvídají, s jakou dotací mohou na příslušný ročník časopisu nebo festivalu počítat.

Letošní rozdělování dotací ovšem proběhlo nestandardně. Nejenže se zhruba o dva měsíce zdrželo v důsledku rozpočtového provizoria, takže desítky subjektů se ocitly v nejistotě nebo přímo v dlužích. Došlo hlavně k neshodám mezi odbornými komisemi a samotným ministerstvem. Spory týkající se výše rozdělovaných financí a toho, zda mají být komise loajální spíše k ministerstvu, anebo k příslušným oborům, vyvrcholily na konci dubna, kdy tři komise v oblasti literatury vydaly společné prohlášení, v němž ministerstvo obvinily

**PROPŮJČENÝ
ŽIVOT**

Pavel Drábek

**NA NÁVRATY
DO MINULA TEĎ
NENÍ DOBA**

Rozhovor s Jensem Heinrichem

**NAŠE ADOPCCE
BYLA
NELEGÁLNÍ**

Rozhovor s Kâlánguak Absalonsen

**ZE SOUČASNÉ
GRÓNSKÉ POEZIE**

Vybral Pavel Drábek

**POKLADY POD
SNĚHEM**

Petr Vizina

GRÓNSKO

Foto David Konečný

Největší ostrov světa s populací odpovídající českému okresnímu městu se v posledních měsících dostal do popředí světového zájmu. Ze špatných důvodů. Spojené státy chtěly Grónsko nejdříve koupit a pak možná i anektovat. Jako kdyby Grónané už za sebou neměli jednu kolonizaci a řadu dalších traumat k tomu. Kdyby si v Bílém domě raději četli tamní poezii, ponořili se do inuitských mýtů a zahleděli se do bílých, nehostinných dálek. Tak jako se to plánuje v červenci v Brně a dalších městech během Měsíce autorského čtení, který letos patří právě Grónsku.

PROPŮJČENÝ ŽIVOT

Pavel Drábek

Jen pět procent území Grónska je obyvatelných — a je potřeba dodat, obyvatelných pro kulturu, která se naučila v extrémním podnebí přežívat. A to není samozřejmost. Jak říká básník, filmař a politik Aqqaluk Lyngge: „Svět si málo uvědomuje, jak blízko smrti žijeme.“

Populace Grónska je malá: 57 000 obyvatel snese srovnání s evropskými mikrostáty — Lichtenštejnsko 40 000, San Marino 34 000, Monako 39 000, Andora 82 000. Grónská literatura a kultura je ovšem nesrovnatelně rozmanitější. Liminalita existence k tomu jistě přispívá. Podobně jako další rozmanité skutečnosti, které skládají mozaiku grónské identity.

INUITÉ A STARŠÍ ETNIKA

Úzký pruh obyvatelnosti Grónska je bez výjimky na pobřeží, a to zejména západním, které je o něco méně chladné než bouřlivé pobřeží východní. U pobřeží žijí tuleni a hnízdí ptáci, kteří se živí rybami. Ptáky a jejich vejci se živí polární zajáci a jimi a ptáky zase polární lišky. Ekosystém fauny byl schopen uživit i několik etnických vln, které se tu během několika tisíc let vystřídaly. V tomto smyslu píše Aqqaluk Lyngge (nar. 1947) svou báseň „Ohleduplný život“ („Ataqeqatigiittut“), otištěnou níže: „Kdysi — tehdy / nikdo nic nepočítal / [...] Kdysi — tehdy jsme věděli / že všechno je jak má být / když žijeme spolu s ohleduplností / mezi zvířaty a námi“.

Dnešní Inuité jsou poslední z lovců populací Grónska a sídlí zde zhruba od roku 1300. Tehdy se prostřídali a patrně zčásti asimilovali s islandskými Vikingy,

kteří jižní fjordy obývali po tři předchozí staletí. Grónští nativisté se k této tradici odvolávají a zahrnují do ní jednak dějiny svého etnika, jednak i populace předchozí. Žádná genetická, natož jazyková kontinuita tu není, ale spojuje je právě onen život na hranici mrazu a smrti, který si antropologicky vynucuje podobný přístup a ve společném ohrožení vytváří zvláštní, transhistorickou sounáležitost. Archeologické výzkumy na grónském území do této mnohovrstevnaté historické identity přinášejí nové podněty. Do tohoto obrazu se připojuje i sounáležitost s jinými inuitskými a polárními etniky — s kanadskými a aljašskými Inuity a Inughuity, s nimiž si do určité míry mluví grónských jazyků a dialektů rozumějí, s vymírajícími sibiřskými Čukči a také se severoevropským etnikem Sámi. Tato transhistorická a panantarktická kultura se zhmotňuje v současné tvorbě, například v poezii básničky a političky Katti Frederiksen (nar. 1982) nebo v umění i literární tvorbě výtvarné umělkyně, básničky a performerky Jessie Kleemann (nar. 1959). Ukázky z jejich poezie jsou uvedeny v tomto čísle.

Nativismus grónské národní identity ovšem nevyhází jen z pouhé nostalgie po zidealizovaných zašlých časech, ale hrají v něm důležitou roli důvody osobní a rodinné. Lov byl až donedávna hlavním zdrojem obživy, bylo to tak pro většinu rodičů či prarodičů dnešních obyvatel. V odlehlejších částech ostrova tomu tak je doposud. Jak poznamenává v *Dějínách Grónska* Petr Koubský, tyto starší generace žily zcela v době kamenné — bez kovů, bez zemědělství, bez technologií.

Na proměnách země za poslední století lze tedy jedinečně sledovat přechod z doby kamenné do doby digitální — a to v historickém čase zaznamenaném fotograficky, filmově i zvukově.

Ve své knize *Identita* (*Kinaassuseq*) podává básník a prozaik Pivinnnguaq Mørch (nar. 1993) vyprávění babičky, která svým vnoučkům během rodinné večere líčí, jak měla být jako dítě obětována pro přežití rodiny. Jak bylo obvyklé, když rodina přišla o živitele — a fatální nehody lovců byly nedílnou součástí života —, musela matka zaopatřit děti jinak. Když nenašla pěstouny, bylo potřeba dítě obětovat. Babička vnoučatům líčí, jak ji její nevlastní matka vzala jednoho dne na skálu, aby ji shodila. Pláč přilákal starou ženu, která se nad děvčetem slitovala a vzala si ji na starost. Jen díky tomu přežila a dožila se chvíle, kdy může vlastním vnoučatům svůj příběh vyprávět. Vnoučata jsou ovšem malá a nerozumějí a ve vnitřním monologu si babička říká, že jim příběh bude vyprávět znovu a znovu. Pozoruhodný tu není pouze její druhý, propůjčený život, který mohla prožít jen díky čiré náhodě. Nad Mørchovou prózou visí velký otazník: Jak na babiččin příběh reagují ostatní dospělí? Mlčí, protože ho znají? Protože jsou v šoku? Protože je to nepohodlná pravda, s níž musí žít, ale nedokážou ji jako rodinné trauma citově zpracovat?

DÁNOVÉ A TI DALŠÍ

Nejzásadnějším přínosem do novodobé grónské identity byl vliv dánský, který sahá do sedmnáctého století. Začíná počátkem

S šéfem grónského zastupitelství v Dánsku Jensem Heinrichem o nezávislosti, Trumpovi a budoucnosti

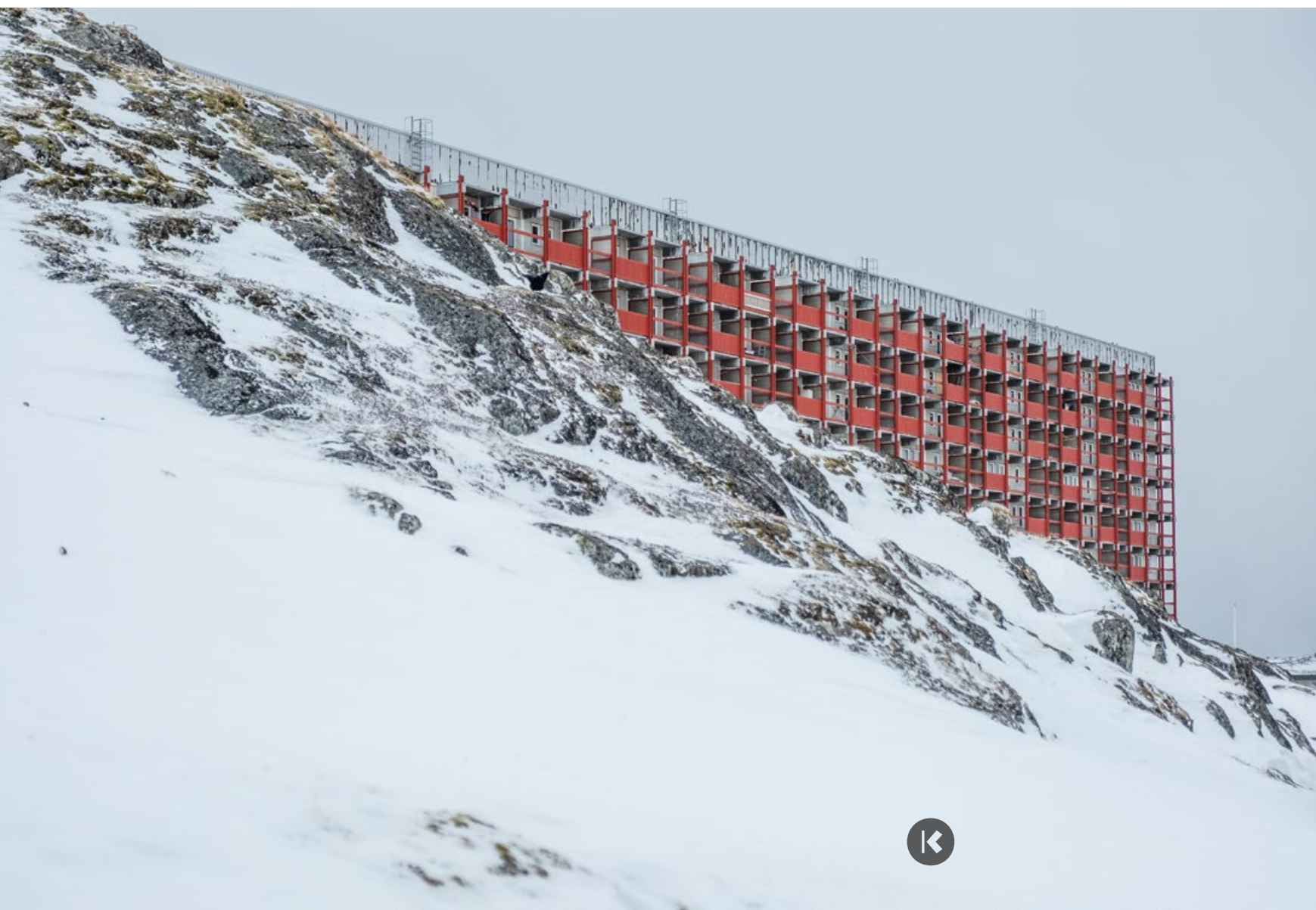

NA NÁVRATY DO MINULA TEĎ NENÍ DOBA

Text Petr Vizina

ZE SOUČASNÉ GRÓNSKÉ POEZIE

Vybral Pavel Drábek

S Kâlanguak Absalonsen o dánských adopcích
a hledání vlastního příběhu

NAŠE ADOPCE BYLA NELEGÁLNÍ

Text Hana Pavelková

Pohlednice z minulosti

Jedna anonymní pohlednice, čtyři jména a rodinné tajemství, které přežilo válku i desetiletí mlčení. Anne Berest v oceňovaném románu sleduje osudy židovské rodiny, která se rozprchla po Evropě a kterou zničil holokaust. Z pátrání po neznámém odesílateli se stává strhující cesta napříč historií 20. století – od Moskvy přes Paříž až po Osvětim – i citlivá výpověď o paměti, identitě a síle přežít.

P
R
O
S
T
O
R

Československá dětská hřiště tehdy a dnes

ROZDOVÁDĚT, ZOCELIT, VZPOMÍNAT

Dorota Suránová
Lubomír Tichý

↑ Ikonická zeměkoule v městysu Kovářská,
foto Martin Poch

52

Reportáž

Stačilo pár svařených železných trubek a o zábavu bylo postaráno — dětská hřiště vzniklá za minulého režimu měla jednoduchou podobu, to však nebránilo tomu, aby se výrazně otiskla do kolektivní paměti. Jak se jejich obraz proměňuje napříč médii a generacemi? A kdy se československým architektům a architektkám podařilo vystoupit z uniformity typizovaných konstrukcí?

Různorodě prohnuté a pospojované trubkové oblouky a rámy, políčka betonových kotoučů nebo stupňovité kopečky, které vzdáleně připomínají zmenšeniny severočeské Panské skály. Už jen samotný jazyk, jímž se člověk snaží podchytit podobu herních kompozic, které pro Amsterdam v letech 1947 až 1978 navrhoval architekt Aldo van Eyck, naznačuje, že se jedná o něco, co se jednoznačnému způsobu užití vzpírá, přestože na první pohled působí jako jednoduché tvary. Jednotlivé herní prvky postrádají předešlou funkci či návod — fungují spíše jako roznětka imaginace, která umožňuje dítěti rozvíjet vlastní představu.

Na rozdíl od řady dnešních pestrobarevných katalogových hřišť — důsledně ohraničených plůtky, opatřených cedulkami odhánějícími kohokoli staršího dvanácti let a v nejnovější výstavbě někdy dokonce vyhrazených pouze rezidentům — vycházely van Eyckovy formace z nehierarchických principů a zohledňovaly prostorové, sociální a etické aspekty. Každé ze sítí zhruba sedmi set třiceti hřišť rozptýlených po celé nizozemské metropoli mělo unikátní kompozici beroucí v potaz okolní prostředí, střídá barevnost nesePARovala svět dětí a dospělých a konstrukce byly k dispozici komukoli dle libosti — nezbedným dětem, teenagerům toužícím po vysekaných tělech i ženám, které potřebovaly vyklepat koberec.

V takřka stejném období podniky jako Brnosport Brno nebo Sportservis Kladno chrlí do celého Československa typizované průlezky ze svařovaných ocelových trubek, přičemž některé z nich z tvarového hlediska nápadně připomínají ty van Eyckovy. K esteticky podobnému výsledku však tuzemské realizace dospěly jinou cestou než proslulý nizozemský architekt — zatímco za van Eyckovými objekty stála důsledně promyšlená humanistická teorie, podoba československého ekvivalentu vycházela spíše z materiálových omezení a logiky sériové výroby. Dobové vzorové projektové podklady ostatně obsahují především technické parametry, a třebaže nabízejí poměrně rozmanitou přehlídku herních prvků, masově se realizoval pouze osekaný repertoár. Kultovní zeměkoule, hrazdy nebo oblouky pak byly osazovány do školních areálů a sídlištních prostranství bez většího rozmyslu. Přece jenom však sdílejí amsterdamská a československá hřiště z druhé poloviny minulého století ještě jeden rys — už nějakou dobu mizí před očima.

FACEBOOKY NAŠEHO DĚTSTVÍ

Životnější než ve veřejném prostoru jsou dnes staré průlezky ve facebookových skupinách, které se zaměřují na emblematické reálie minulého režimu. Skupiny čítající desítky až stovky tisíc členů, jako jsou „My — Husákovy děti a jejich rodiče, aneb — jó, to už bylo“ nebo „Naše dětství za socialismu“, samozřejmě nelze považovat ze absolutní kvalitativní měřítka — ostatně už jen to, že většina z nich je soukromých, svědčí o tom, že kolektivně hnětený obraz minulosti se zde bedlivě střeží —, zároveň však nelze konkrétní zkušenost uživatelů zcela zlehčovat. Kromě obligátně únavných komentářů o tom, že tehdejší děti celý den litaly po venku s klacky, zatímco dnes sedí doma zavřené u počítačů, vyvstávají z bujné sekce komentářů i podstatnější zjištění.

Všemožné trubkové konstrukce totiž zdaleka nefungovaly jen jako hrací plochy, jednalo se spíše o „víceúčelová zařízení“, jak je výstižně označuje jeden z komentujících. Důraz bývá kladen především na jejich sociální aspekt: v prostoru sídlišť mohly figurovat jako orientační bod nebo shromažďovací spot — opakovaně se zde objevuje spojení „Facebook našeho dětství“. Význam však nesly také jako místo iniciačních událostí — průlezky na okrajových plázcích skýtaly zázemí například pro první sexuální zážitky. O tom, že se pro určitou generaci jedná o zásadní objekty probouzející zasuté vzpomínky, svědčí i skutečnost, že se komentující často vypravěčsky rozparádí a asociálně se odchýlí od původního tématu. Svou roli zde hraje i typizovanost herních konstrukcí — to, že se se stejným repertoárem ustálených tvarů setkávali obyvatelé od Aše po Sninu, pohání kolektivní vzpomínání na plné obrátky.

Pamětníci si pochvalují řadu rysů, které bychom bez větších obtíží mohli vztáhnout i k van Eyckovým průlezkám: nízká cena a jednoduchost (stačilo pár svařených trubek nebo natřené pneumatiky), nenáročnost na údržbu (občasný nátěr či promazání), trvanlivost (následuje výsměch dnešním zpuchřelým dřevěným konstrukcím), ale také otevřenost a možnost se doopravdy vyřádit — zběsilé kolotoče jsou kladeny do kontrastu s těmi dnešními, ztuhlymi a stěžejí roztočitelnými. Něco na tom bude, zároveň by bylo možné každý z těchto bodů poměrně snadno problematizovat: perspektiva komentujících je značně generalizující a idealizující.

Přelomové romány nositelů Nobelovy ceny

hostbrno.cz

HOST
30 let

Děkuje *me*,
že čtete s námi.

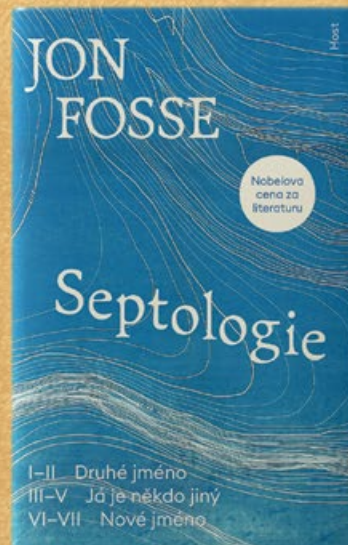
OPRAVDU NENÍ
ÚNIKU PŘED ZKÁZOU
A BEZNADEJÍ?

287 s., váz., 499 Kč

Je možné zachytit neustálé zanikání? Monumentální výprava do pochmurné a deštivé maďarské pusty.

CO KDYŽ TEN,
KOMU POMÁHÁTE,
JSTE VY SAMI?

792 s., váz., 849 Kč

Stárnoucí malíř putuje mezi svým domovem na samotě a městem a vrací se ke klíčovým okamžikům svého života.

Červnové číslo magazínu UNI je tu.

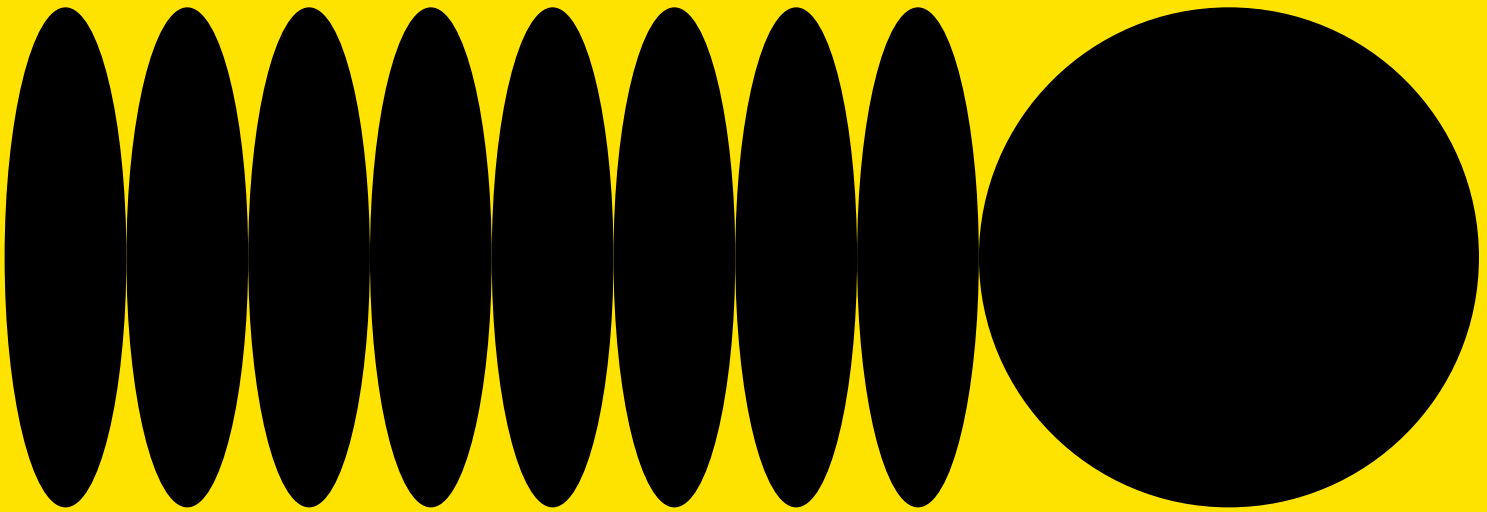
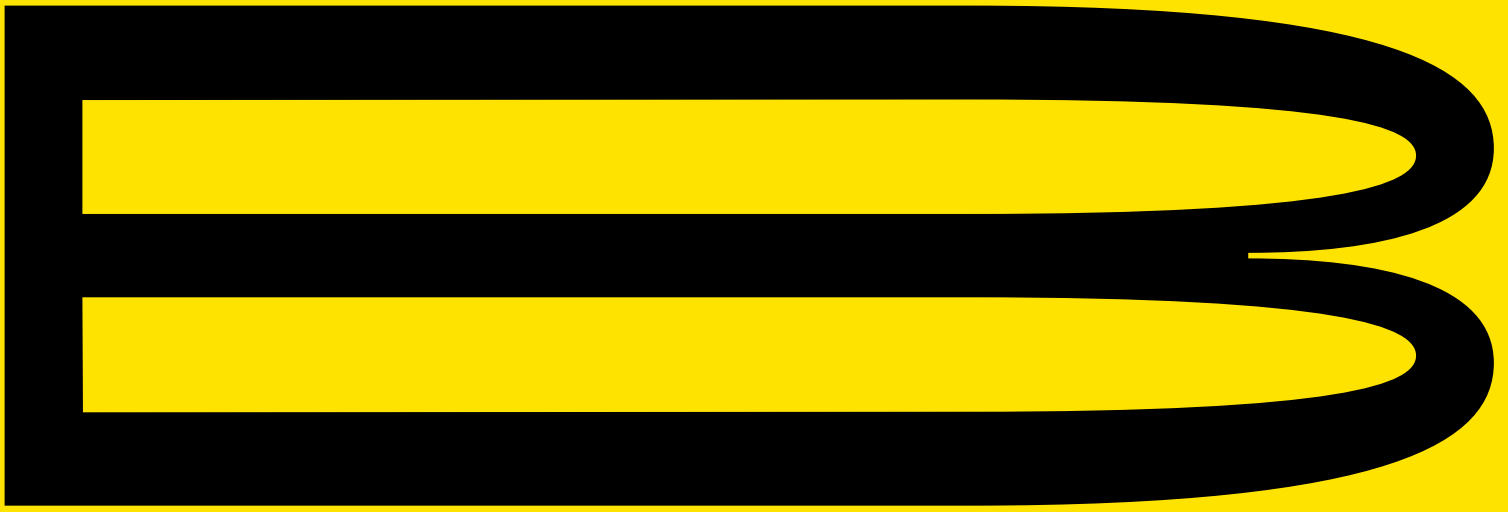
Hudební rozhovory, osobité recenze i pohled do světa současného umění, to všechno v aktuálním vydání.

UNI najdete ve vybraných knihkupectvích, trafikách nebo online na www.magazinuni.cz.

Chcete podpořit kulturní publicistiku? Přispějte přes darujme.cz/unijazz

ZBYNĚK
FIŠER

Básník čísla

JANA NDIAYE
BERÁNKOVÁ

Nová jména

ONDŘEJ
NEZBEDA

Povídka

PAVEL
PIŇOS

Ateliér

Básník čísla Zbyněk Fišer

Zbyněk Fišer (nar. 1959) vystudoval bohemistiku a germanistiku na Filozofické fakultě dnešní Masarykovy univerzity v Brně. Zabývá se teorií a didaktikou překladu, současnou českou literaturou a tvůrčím psaním. Vydal odborné práce *Tvůrčí psaní. Malá učebnice technik tvůrčího psaní* (Paido, 2001), *Překlad jako kreativní proces. Teorie a praxe funkcionalistického překládání* (Host, 2009) a kolektivní monografie *Slovem, akcí, obrazem* (s V. Havlíkem a R. Horáčkem, Masarykova univerzita, 2010) nebo *Tvůrčí psaní v literární výchově jako nástroj poznávání* (Masarykova univerzita, 2012). Tiskem mu vyšly básnické knihy *Lesbický sen* (Atlantis, 1993), *Někde za Truchlovem* (Druhé město, 2014) a *Kikikarantkatr aneb Gazanie 2030* (Druhé město, 2022). Předkládané básně jsou výběrem z rukopisné sbírky *Příběh divoké kočky*, jež zahrnuje básně z let 2024–2026, a navazují na obrazy a fotografie Pavla Hayeka.

Povídka Ondřej Nezbeda

Ondřej Nezbeda (nar. 1979) je editor a literární kritik. Vystudoval biologii a tělesnou výchovu na Univerzitě Karlově. Pracoval jako meteorologický pozorovatel na observatoři Milešovka. Jako novinář působil v časopisu *Respekt*, pracoval jako kulturní dramaturg v České televizi. Během dvouleté stáže v domácím hospici Cesta domů napsal knihu *Průvodce smrtelníka. Prakticky o posledních věcech člověka* (Paseka, 2016), za niž získal Cenu Magnesia Litera za objev roku. Jako editor a autor se podílel na vydání komiksu *Totální nasazení* (Argo — Post Bellum, 2017). Působil jako redaktor překladové prózy v nakladatelství Paseka. V současné době se podílí na organizaci Ceny literární kritiky, je redaktorem časopisu *Host* a editorem čtvrtletníku *Vital*.

Nová jména Jana Ndiaye Beránková

Jana Ndiaye Beránková je česko-francouzská teoretička architektury, filozofka, vydavatelka a spisovatelka. Vede nakladatelství *Suture Press/éditions Suture* (<https://suturepress.com>) zaměřené na francouzské či anglické knihy o kontinentální filozofii, teorii architektury a současném umění. V roce 2025 vydala knihu rozhovorů s Alainem Badiouem *L'Éclat de l'absolu* zabývající se průniky mezi jeho filozofickým systémem a myšlením Platóna, Hegela, Sartra, Althussera, Lacana a Deleuze. Studovala mimo jiné na Columbia University v New Yorku, École normale supérieure v Paříži a žila v New Yorku, Paříži, Dakaru, Berlíně a Lisabonu. Zde publikované povídky jsou součástí připravované sbírky pro nakladatelství Argo, kde jí na podzim roku 2026 vyjde debutová novela *Příslib budoucího štěstí*.

Ateliér Pavel Piňos

Pavel Piňos (nar. 1975 v Brně) vystudoval sociologii a politologii na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Žije na Vysočině, pracuje v nevládní neziskové organizaci zabývající se environmentální výchovou a vzděláváním. Ve své fotografické tvorbě využívá především práci s dírkovou komorou (camerou obscurou), fotoaparáty si sám vyrábí a rád pracuje s klasickými filmovými negativy. V brněnské vile Tugendhat vytvořil a vystavoval soubor *Lensless*, v boskovické Velké synagoze fotografie židovských hřbitovů a v Táboře byl k vidění soubor fotografií z rumunského Banátu. Pravidelně vystavuje v rámci fotografického festivalu OFFO v Polsku. Na fotografiích z aktuální tvorby se snaží nalézt a zaznamenat kouzlo jinak obyčejných všedních míst v okolí svého domova. Využívá měkké nedokonalé kresby nejjednodušší formy objektivu a fotografie dotváří záměrným rozmazáním pohybem při snímání obrazu vytvořeného uvnitř camery obscury.

S italským spisovatelem Gianem Marcem Griffim o nacionalismu, malých a velkých nakladatelích a jeho bestselleru *Železnice Mexika*

POEZIE JE PRO MĚ PRIZMATEM, JÍMŽ NAZÍRÁM SVĚT

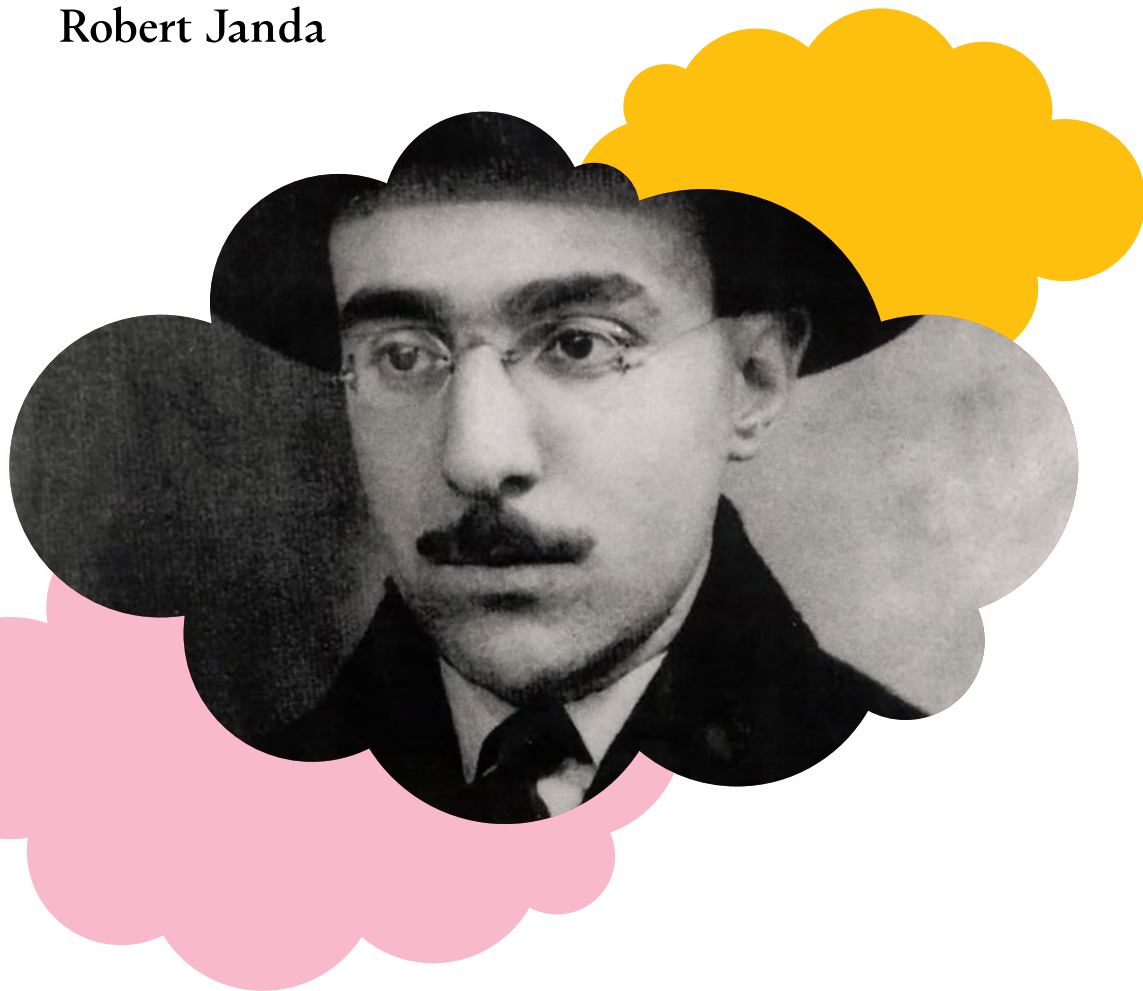
Text Sára Rodová, Alice Flemrová
Foto Tomáš Vodňanský

V dubnu přijel Gian Marco Griffi do Česka už podruhé. V roce 2024 zde na Světě knihy představil český překlad povídkové sbírky *Zádrhely*, jeho letošní návštěva byla spojena hlavně s prezentací rozsáhlého románu *Železnice Mexika*. Nakladatelství Meridione, které u nás jeho knihy vydává, ho vyvezlo z Prahy na literární večer do Frýdku-Místku vlakem. A na cestě po železnicích Česka vznikl i tento rozhovor.

NEJSEM NEŽ SEN TOHO NĚKOHO, JENŽ NEEEXISTUJE

Robert Janda

Jen málokdy pojme tento svět tak široce rozkročeného člověka v nejasných konturách, jako je tomu v případě portugalského básníka Fernanda Pessoa. Nebo spíše lidské bytosti mnoha nejednoznačných tváří, jejichž rysy spojuje jenom absolutní výraz univerza. Ne náhodou mu proto osud vtiskl do vínku tak příznačně neurčité jméno: „Pessoa — Osoba“.

Básníkovi provázenému hlubokou mystickou zkušeností se celý vesmír zjevil v miniaturním prostoru Zlatnické ulice mezi pronajatým pokojíkem a kanceláří, kde strávil podstatnou část svého života. V pokřiveném výseku absolutna, kde jsou ustavičně zpochybňovány všechny hmatatelné vjemy, provázené ztrátou vlastní osobnosti. Tak jako William Blake měl tu milost *spatřit celý svět v zrnku písku*. A našel v něm bod, z něhož není návratu.

ŽIVOTA SE NEDOTÝKEJME ANI ŠPIČKAMI PRSTŮ

Fernando António Nogueira Pessoa se narodil v Lisabonu 13. června 1888. Jeho otec Joaquim de Seabra Pessoa, státní úředník a hudební kritik, těžce nemocný tuberkulózou, zemřel v roce 1893. O necelých sedm měsíců později zemřel i Fernandův mladší bratr Jorge. Poté se jeho matka Marie Madalena Pinheiro, rozená Nogueirová, znovu provdala za portugalského konzula v Durbanu v Jižní Africe. Sedmiletý Pessoa se tak ocitl v cizím kontinentálním prostředí plném neznámých lidí, což zásadně poznamenalo jeho dětství. Odtud pramení jeho celoživotní křehký vztah ke světu, s pocity ustavičného vykořenění, věčné samoty a nedůvěry ke všem reáliím. Toulal se osamocen rozlehlými zahradami konzulátu a vytvářel si fiktivní přátele, jako předzvěst svých budoucích básnických heteronym, o čemž se zmiňuje později v dopise Adolfo Casaisu Monteirovi:

Vzpomínám si na toho, kdo byl asi mým prvním heteronymem, nebo lépe řečeno

mým prvním neexistujícím známým, když mi bylo šest let — na jistého Chevaliera de Pas, jehož jménem jsem psal jeho dopisy sám sobě a jehož postava, zdaleka ne zcela jasná, ve mně dosud vyvolává tu část mé náklonosti, která hraničí se steskem. Měně jasně si vzpomínám na jinou postavu, jejíž jméno už se mi nevybavuje, ale bylo rovněž cizí, a která, už nevím v čem, s Chevalierem de Pas soupeřila... Že tyhle nápady mají všechny děti? Bezpochyby — nebo možná. Ale já jimi žil do té míry, že je prožívám ještě teď, neboť se na ně vzpomínám tak intenzivně, že se musím snažit, abych si uvědomil, že nebyly skutečné.

Nejdříve mladý Pessoa studoval v klášterní škole irských a francouzských jeptišek a poté přešel na střední školu v Durbanu, kde objevil svou vášeň pro literaturu a díky anglofonnímu prostředí poznal autory jako Shakespeare, Milton, Byron, Shelley, Keats či Poe. I jeho první literární pokusy z té doby jsou psány v angličtině. Za esej k přijímacím zkouškám na Kapskou univerzitu byl dokonce vyznamenán cenou královny Viktorie. Nicméně i přes tyto studijní úspěchy mu africké prostředí nikdy nepřiřostlo k srdci a necítil se tam šťastný. V roce 1905 se sedmnáctiletý Fernando Pessoa rozhodl pro návrat do rodného Portugalska a pro studium na filozofické fakultě v Lisabonu. Výuka ovšem nenaplnovala dostatečně jeho představy, po roce proto školu opustil. Jediným přínosem studia bylo, že díky němu našel vztah k francouzské literatuře, zejména k jejím prokletým básníkům: Baudelairovi, Verlainovi a Rimbaudovi.

Ze skromného dědictví po babičce si pořídil malou tiskárnu s nakladatelstvím, ale ani toto podnikání nemělo dlouhého trvání a brzy dospělo ke krachu. Nadále žil střídavě u svých tet nebo v podnájemch a vydělával si jako cizojazyčný korespondent v několika lisabonských obchodních firmách. Nevnímal to jako šťastné zaměstnání, nicméně mu přinášelo skromnou obživu a určitou nezávislost, která mu dovozovala věnovat se literatuře i studiu duchovních a filozofických nauk, což považoval za zásadní. Ve svých dvaceti letech začíná poprvé tvořit i v rodném jazyce. Vedle básnické tvorby se prezentuje i literárněkritickými texty a překlady z angličtiny a francouzštiny, čímž si postupně získává pověst uznávaného literáta.

Roku 1915 prochází sedmadvacetiletý Fernando Pessoa hlubokou osobní krizí, která měla zásadní vliv na jeho vnitřní proměnu. Tato krize byla do značné míry vyvolána vnějšími okolnostmi — onemocněním ovdovělé matky, která byla po svém návratu domů postižena mrtvicí, a především pak smrtí jeho nejbližšího přítele, básníka Mária de Sá-Carneira, jenž spáchal v Paříži sebevraždu. Tyto životní otřesy měly ovšem zásadní vliv především na jeho další duchovní směřování. Nepochybně prohloubily jeho vhléd a senzibilitu a naplno mu otevřely brány vnímání nezpochybnitelné reality, jež se odehrává mimo tento svět. Svědčí o tom i jeho dopis básníkovi a prozaikovi Armandu Cortes-Rodriguesovi ze dne 19. ledna 1915:

V nikom kolem sebe nenalézám takový postoj k životu, který by věrně

CO MYSLÍŠ,
CO VIDÍ

Alena Machoninová

SPOLEČNOST
SINGULARIT

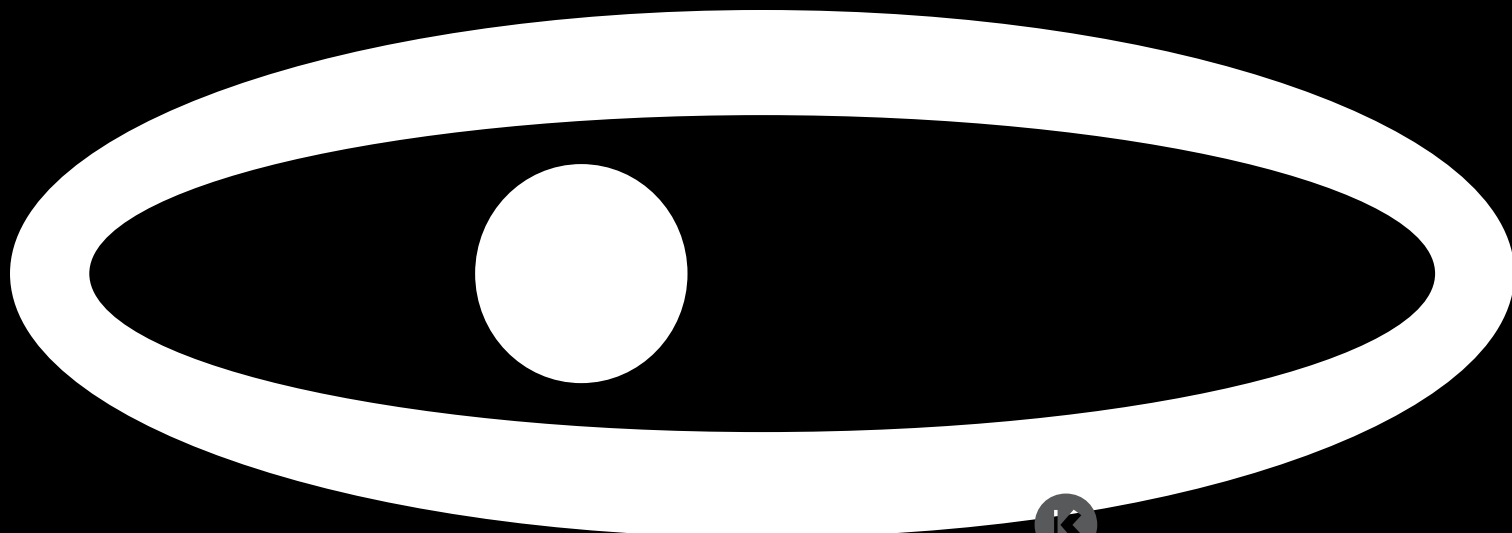
Andreas Reckwitz

OHROMNÍ
OPTIMISTI

Rebecca Makkai

TAM, KDE
ŠTĚKAJÍ KOČKY

Stanislav Beran

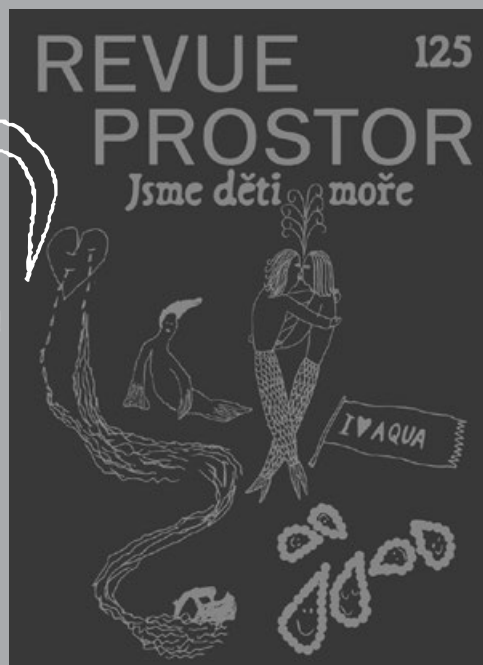
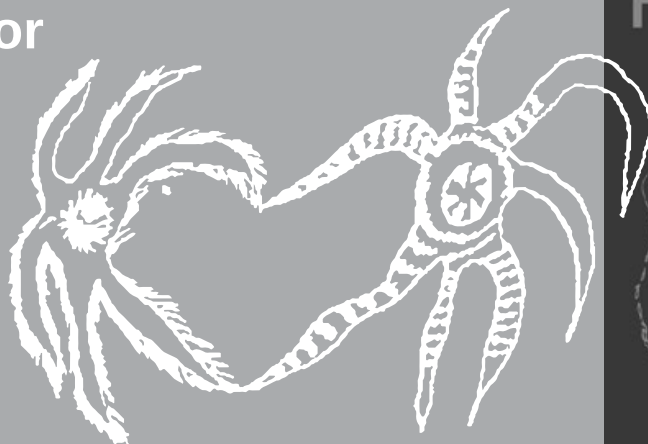

Vychází nové číslo

Revue Prostor

www.revueprostor.cz

IG: @revueprostor

Vydání věnované modrým humanitním vědám (*blue humanities*) se zabývá vodou ve všech jejích podobách.

Vzešel z ní život a bude čím dál víc ovlivňovat světové dění, jak dobře ví i kurátor čísla, spisovatel a mořská víla v jednom Ondřej Macl.

Co-funded by the European Union

PERSPECTIVES
One Europe,
many Stories

Státní fond kultury ČR

MINISTERSTVO
KULTURY

Prámkova Lobotka

festival českého jazyka, řeči a literatury

70. Festival
duši, tělu, jubileu

4. – 11. července 2026

Zničíme most Návraty v italské próze

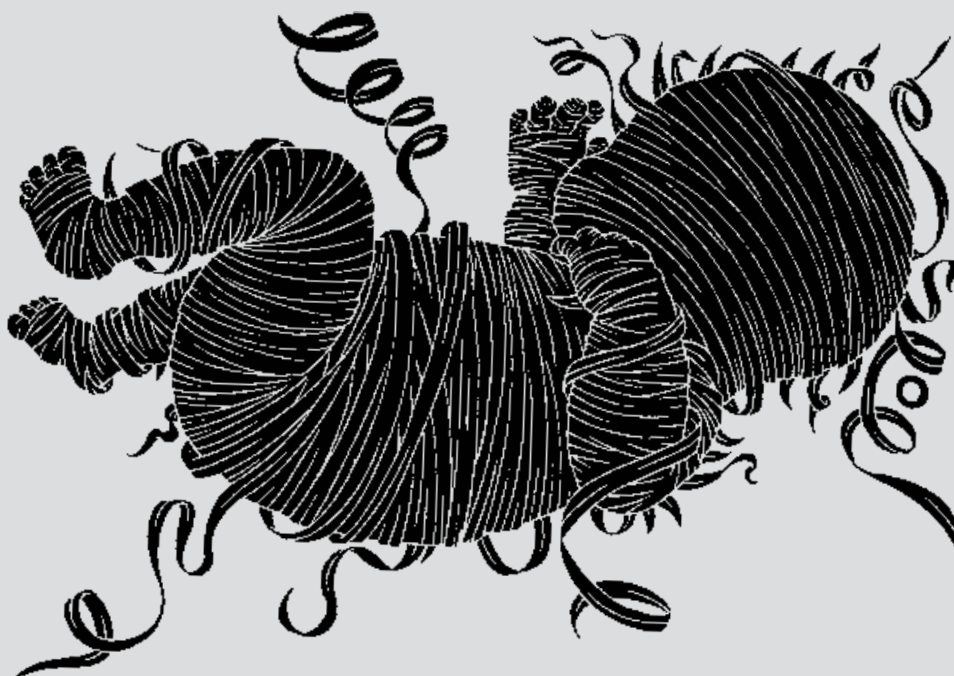
*
Stefano D'Arrigo, Francesca Boemia,
Giulia Caminito, Demetrio Marra

*

Rozhovor Alexeje Sevruka s Ljubou Jakymčuk
o roli ukrajinské literatury
Esej Viktora Wintnera
o překladech Vergiliovy *Aeneidy*

Plav

Měsíčník pro
světovou literaturu

1/26

www.souvislosti.cz
revue pro literaturu a kulturu

**Oujezdský
Chudoba
Ouředník
Bishopová
Schormová
Morrisonová
Aragon
Ulmanová
Dvořáková**

**Kružík / Hrdlička / Puršl / Fibich
Nikolovský / Bedřich / Krása / Nodl**

tvar

obtýdeník živé literatury

Otevřený tradici,
věrný jinakosti.
Od roku 1990.

SPECIÁL

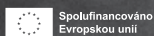
Mladé hlasy, silné filmy

Poznejte novou
generaci českých
a slovenských
režisérek

Nahoře nebo v dolině já (Katarína Gramatová, 2024)

ONLINE NA

**dafilms.
CZ**

nakladatelstvibeta.cz

KEMP
MAARTJE WORTEL

Místo, kde ticho
mluví hlasitěji
než lidé.

Muži se podvolují
strachu o holý
život, ale ženy jsou
připraveny prolít krev.

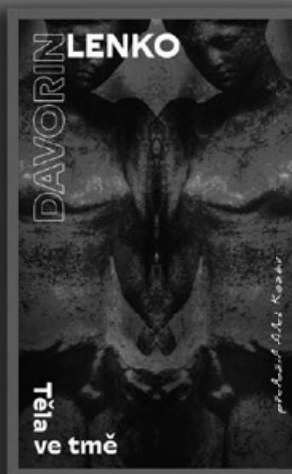
AŽ SE TŘESOU NEVINNÍ
BARBARA FRANDINO

Je přesvědčen,
že svým přáním
způsobil něčí smrt.

PŘIŠLA ZA SVÍTÁNÍ
SANDRINE COLLETTE

TĚLA VE TMĚ
DAVORIN LENKO

Napsal jsem svou
chmurnou budoucnost.

**EDICE
OKRAJE**

NAKLADATELSTVÍ BETA
knihy, které nejsou černobílé

Meme

KONEC GOOGLOVÁNÍ

Jakub Jetmar

Kanaďan Nicolas Bouliane se v roce 2015 přestěhoval do Berlína. O dva roky později začal publikovat průvodce o začátcích v zemi, kde instituce dosud neopustily faxování. Jak se přihlásit k pobytu, zařídit pojištění, založit podnikání, legálně nakoupit drogy — *All About Berlin* pokrývá všechny důležité otázky. Návštěvnost přehledné stránky setrvale rostla, dokonce začala autora živit. Před dvěma lety ovšem přišel zlom, od něhož portál přišel o sedmdesát procent návštěvnosti. V květnu 2024 totiž Google zásadně proměnil svou kanonickou stránku s výsledky vyhledávání, když před tradiční desítku odkazů předřadil shrnutí od své umělé inteligence.

Novinka se ukázala jako obrovsky úspěšná. Přehledy od AI, jak se službě říká česky, využívá po světě na dvě a půl miliardy lidí. Není to kdovíjak překvapivé. Výtahy vskutku dokážou zvyšovat pohodlí, když se v nich člověk často dozví odpověď na svou otázku, aniž by musel odcházet z vypulírovaného prostředí vyhledávače. Syntetické souhrny tak brzy dostanou ještě víc prostoru, oznámil americký gigant na nedávné konferenci, kde inzeroval údajně největší změny za více než čtvrtstoletí. Pověstnou bránu k internetu přitom chce proměnit v předsálí svého AI světa, který by měl společnosti zajistit pokračující dominanci.

Google tím nicméně brutálně mění internetové ekvilibrium. Lidé přes dvě dekády googlili — význam slovesa se patrně změní! —, aby nacházeli relevantní odkazy. Vyhledávač vydělal na přidružené reklamě, webům se zase dostávalo návštěvnosti, kterou zpeněžovaly prodejem reklamy či abonmá. Tohle ale končí. Kdo se chce zorientovat v důležitosti Anmeldebestätigung, už nemusí klikat na *All About Berlin*, všechno mu přečvejká sám Google. Jeho kapitáni službu hájí tím, že i ve shrnutích zůstávají odkazy. Ty však ve skutečnosti mnohdy slouží jako toliko poznámky pod čarou. Ujišťují, že si to umělá inteligence nevyhalucinovala sama, důvod klikat ale pro běžně líného člověka chybí.

Dosvědčují to i údaje z Česka, kam Přehledy od AI dorazily s ročním zpožděním. Nejnavštěvovanější společenské, sportovní či technologické portály stála novinka třetinu až dvě třetiny návštěvnosti, ukazují údaje Sdružení pro internetový rozvoj. Patrně nešlo o kdovíjak unikátní obsah, když se nechá tak snadno poslepat od AI, může někdo namítnout. Naše krásné nové stroje ale mohou syntetizovat jen díky tomu, že už si s tématem někdo z berlínských nadšenců či zpravodajských webů dal historicky práci. Teď si její hodnotu přivlastní americká korporace. Hrozí proto ještě větší informační monopolizace, přičemž se můžeme i tázat, kam vlastně povedou budoucí odkazy Google, když podnik s někdejším mottem „nebuď zlý“ nechá všechny vyhladovět.

Autor je novinář.

HOST → 7

Osobnost

BEN LERNER

Téma

VELETRH VE FRANKFURTU

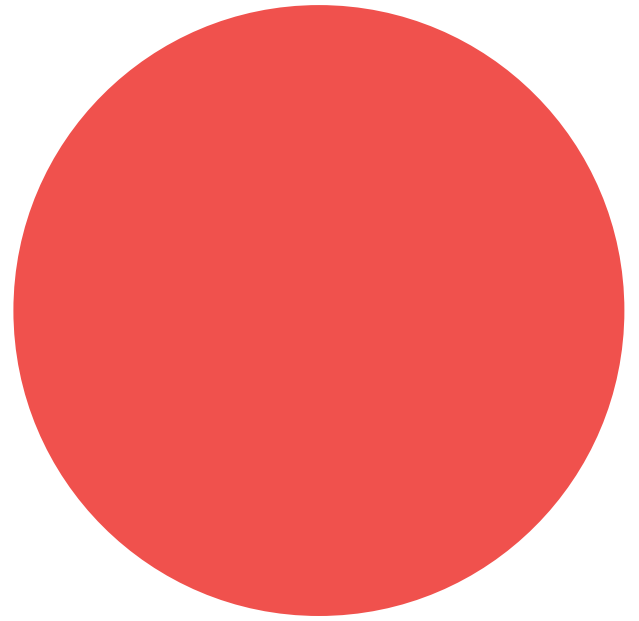
Historie

KAREL VACHEK

Kritika

KUNDERA: POMALOST

**Jen vzpomeň,
dává, když naše pozornost je jinde,
a to, co dává, dá v tak vláčné změti,
že ten dar touhu jenom vyhladoví. Dává příliš pozdě,
v co už nevěří, nebo když ještě věří,
pak jenom ve vzpomínce, v zpětné vášni. Dává příliš brzy
do slabých rukou, bez čeho bys mohl být, jak se ti zdá,
než odmítnutí zplodí strach. Jen vzpomeň,
strach ani odvaha nás nespasí.**

T. S. Eliot

52. Letní filmová škola Uherské Hradiště

24–30 07
2026

Literární program:
Petr Borkovec
Pavel Kosatík
Marek Šindelka
Anna Beata Hábllová

Marie Škrdlíková
Aleš Kauer
Michal Tallo
slam poetry
a další

Pořadatel

Hlavní partner

Partner

Finanční podpora

Finanční podpora EU

Generální mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner literárního programu

lfs.cz

9 77 121 1 993 009

